

Tekst: Arnout van der Hoek, MediaAssist

De gereedschappen van de camjo

Tekst: Arnout van der Hoek, MediaAssist

Een al enige jaren bestaand fenomeen heeft de laatste tijd een nieuwe impuls gekregen; de camjo. De camjo (afkorting van camerajournalist) is meestal van huis uit een journalist of hij maakt onderdeel uit van de redactie, welke zelf de camera ter hand neemt. Behalve het redactioneel voorbereiden van het onderwerp, het verzorgen van de opnames van beeld en geluid en het stellen van de vragen, wordt er van de camjo vaak ook verwacht dat deze het item uiteindelijk monteert.

De camjo's kregen grond van bestaan rond de tweede helft van de jaren negentig, waarbij vooral producenten geloofden hier een efficiënte slag mee te kunnen slaan. In die tijd werd het bij bepaalde programma's vooral gezien als vervanging van cameraploegen, meestal als itemonderdeel van een verder regulier lineair televisieprogramma.

De laatste jaren is daar internet bij gekomen. De behoefte aan videocontent op internetportals en communities is inherent aan het zoeken naar efficiënte productiemethodes. Onderdeel daarvan is het journalistieke of redactionele item. De belangrijkste ontwikkeling van dit moment is dat in westerse landen mensen al op vroege leeftijd een

nieuwe uitdrukkingsvaardigheid beginnen te leren; namelijk het presenteren en het vertellen van een verhaal met behulp van beeld en geluid. Kinderen op de basisschool maken al powerpoints met animaties, beelden en geluiden. Studenten in opleidingen voor communicatie en journalistiek zullen allemaal wel eens een camera hebben gehanteerd en hebben gemonteerd.

Doel en middelen

Over de kwaliteit valt te twisten, evenals over rendement en de inzet van camjo's. 'Doel en middelen' is een onderwerp dat tot veel discussie leidt. Internet is een totaal ander medium dan televisie en hoewel internet dieper reikt naar de individuele kijker, zijn de doelgroepen aanzienlijk kleiner en veel specifiek. Het interessante, in rendement, is dat de kwaliteit van de geboden clip wel degelijk een belangrijke rol speelt. Een clip die voldoet aan professionele Broadcast standaard, hoe minimaal ook, levert duidelijk meer kijkers en waardering op. Het verschil in kwaliteitseisen tussen een filmpje voor internet of voor reguliere televisie komt

hierbij dus eigenlijk te vervallen. Neem daar nog de ontwikkeling van de HD codecs via internet bij, dan is er wat dat betreft geen enkel verschil meer. Er is wel verschil op kwantitatief gebied. Clips op internet duren over het algemeen maar een paar minuten, hoewel ook dit verschil lijkt te gaan verdwijnen. Internet leent zich bij uitstek voor doelgroep televisie, waarbij de inhoud prevaleert. Voor kleine doelgroepen en kleine onderwerpen is de camjo daarom een uitkomst. Bij video-on-demand, waarbij het verdienmodel het moet hebben van grote groepen gebruikers, zal de verhouding tussen kwantiteit en kwaliteit heel anders zijn. Over de inzet van camjo's is verder nog veel meer te zeggen, maar het is het zelfde als je huis opknappen: je kan een klusjesman laten komen die alles kan, of je belt een aannemer die weer een stuka-door inhuurt én een timmerman én een loodgieter. Of je doet het natuurlijk zelf.

Toegankelijk

De opkomst van de camjo heeft veel te maken met het steeds toegankelijker worden van de technische middelen. Vóór de opkomst van DV en DVCAM, eind jaren negentig, was het voor de mensen aan de 'inhoud-kant' nauwelijks mogelijk om zelf de techniek ter hand te nemen. Voor een opname en verwerking waren gespecialiseerde mensen nodig, met specialistische en vooral dure apparatuur. De introductie van DV in de consumentenindustrie heeft een stille revolutie gestart die in feite nog steeds bezig is. Met de opkomst van DV werd er zo'n kwalitatief niveau bereikt dat het zelfs interessant begon te worden voor professionals. Nu is dit natuurlijk uitermate discutabel, maar feit blijft dat het opnameformaat DV tegenwoordig niet meer weg te denken is als startniveau voor professionele media. De ontwikkeling van opnameapparatuur voor meer professionele doeleinden op DV en DVCAM niveau en de opkomst van non-lineaire editing-setjes op hetzelfde niveau, zorgden voor twee aantrekkelijke aspecten voor producenten en programmamakers. De aanschafprijs was in verhouding tot broadcastniveau aanzienlijk lager. Betaalde je voor een schoudercamera in die tijd nog makkelijk 20.000 euro, voor een semi-professionele DVCAM camera betaalde je nog niet eens de helft. Qua gebruiksvriendelijkheid was het voor een journalist mogelijk, op basisniveau, de opnameknop te vinden en er plaatjes mee te schieten. Ook video-editing kwam met de opkomst van montagesoftware binnen de mogelijkheden van de journalist. Vooral de intuïtieve drag-and-drop methodes verbeterden de gebruiksvriendelijkheid aanzienlijk.

Een belangrijke technische verworvenheid bij de introductie van DV was de firewire-connector. Dit lijkt niet zo significant, maar dat was het zeker. Video en audio konden digitaal worden overgezet zonder verlies, de besturing van de camera of player kon worden overgenomen en het was tegelijkertijd zowel een input als een output. En dit allemaal met één relatief eenvoudig kabeltje. De firewire (of in Sony-terminen 'i-link' genoemd) begint langzaam maar zeker weer uit te faseren en wordt langzamerhand vervangen door USB en het veel snellere eSATA. Want Firewire is technisch gezien niet echt een wonder van stabiliteit.

Standaardisering

Er zijn grofweg drie fases in de workflow van de camjo. De opnames, de verwerking en de distributie. De overstap van de ene naar de andere fase is meestal één van de grootste knelpunten voor de camjo, omdat hiervoor overzicht en technische kennis nodig is. De camjo is van huis uit inhoudgedreven en hij wil zich niet graag bezighouden met de aansluiting van de verschillende gereedschappen. Daarbij is de camjo vaak gepositioneerd om snel en goedkoop veel content aan te leveren, wat er weer voor zorgt dat de gereedschappen waar zij mee moet werken minimaal zijn uitgerust. In tegenstelling daarmee zijn met name de camera's in dit segment uitgerust met een scala aan digitale videoformaten en mogelijkheden. Waarschijnlijk omdat aan alle soorten gebruikers moet worden voldaan, is de hoeveelheid knoppen en automatische en semi-automatische functies op dit soort camera's aanzienlijk hoger dan op camera's uit het hogere broadcastsegment. Dit maakt het weer moeilijk om een goed gestandaardiseerde foolproof workflow voor een camjo neer te zetten. Na de opname moet het materiaal worden ingelezen in een video-editor. Hierbij is het belangrijk om te weten in welk formaat er is opgenomen, maar vooral in welk formaat er straks moet worden gedistribueerd. Oftewel hoe het op de uitzendserver of op internet terecht komt. Internet wordt hierbij regelmatig onderschat omdat men er vaak voor het gemak vanuit gaat dat als de uiteindelijke clip op internet bijvoorbeeld de helft is van de resolutie van televisieformaat, de kwaliteit van de verwerking (de montage) dus ook met de helft kan worden teruggenomen.

Standaardisering in werkwijze is dus het toverwoord, ook voor camjo's. Hoe meer je standaardiseert, hoe minder tijd de camjo er aan hoeft te besteden. Het is daarom ook niet voor niets dat er wereldwijd specifieke cameramodellen voor deze

doelgroep uitspringen. Op dit moment zijn de HDV camera's (met name de Sony Z1 en Z5) erg populair, maar dat geldt zeker ook voor de Panasonic HVX100 en 200 en de Canon XL1. Het HDV-formaat wordt nog opgenomen op tape, maar langzaam maar zeker wordt overgestapt op solid-state (memorycards). De Z5 en de Panasonics zijn hybrides, die nemen zowel op tape als op flashkaarten op. Er is een onmiskenbare overgang bezig van 'tape-based' naar 'file-based' content verwerking. De opnametape die werd ingeladen, werd verwerkt en vervolgens weer werd opgeleverd als master-tape, wordt vervangen door de verschillende file-based formaten. Opname formaten zoals Panasonics P2 en Sony's XDCAM EX winnen snel aan populariteit. De laatste versie van Avid mediacomposer kan zonder verdere hulpprogramma's deze formaten rechtstreeks monteren.

De opkomst van de camjo heeft veel te maken met het steeds toegankelijker worden van de technische middelen

Frustraties

Hoewel het uiteindelijk zowel de workflow als de kwaliteit ten goede komt, is dit voor de gemiddelde camjo iets om rekening mee te houden. Er zijn nogal wat formaten op de markt gekomen en die zijn bij lange na niet allen compatible. Het prettige van tape is dat de video wel moet voldoen aan de technische regels voor PAL. Bij file-based kan je naar hartelust varianten door elkaar gebruiken, die het eindresultaat behoorlijk nadelig kunnen beïnvloeden.

Met te weinig kennis van zaken of zonder uitgedachte workflow kan zo de oorspronkelijke opname er behoorlijk smoezelig uit zien aan het eind. Het kan zelfs zo zijn dat hij helemaal niet afspeelbaar is op de gewenste site en dat leidt dit tot frustraties en veel extra energie (lees geld) om het als nog voor elkaar te krijgen.

In dit verhaal heb ik het vooral gehad over de technische werkwijze, maar ook over de functionele invulling valt nog veel te zeggen. Dat een camjo zich behalve met het camera- en geluidwerk ook moet bezighouden met licht, productie ter plaatse, haar journalistieke werk en daar op één of ander manier een evenwicht in moet weten te vinden. Ook dat er wel degelijk verschillen zijn met documentairemakers als Frans Bromet of de oude heer Haanstra en waarom de BBC 600 camjo's heeft opgeleed.